

ПОДОЛАННЯ ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ В УКРАЇНІ: СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ДОСЯГНЕНЬ ЗА ЧАСИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

**Co-funded by
the European Union**

Дослідження проведене в рамках проекту
ERASMUS-JMO-2021-MODULE «Subnational
gender equality: balance of EU values and
Ukrainian realities» SubGend (Субнаціональна
гендерна рівність: баланс цінностей ЄС та
українських реалій).

Дослідження виконала: **Катерина Вербовіцька**,
Студентка IV курсу спеціальності 112 Статистика
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка

Науковий керівник: **Катерина Акбаш**,
доцент кафедри математики та цифрових технологій
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка

Метою дослідження є статистичний аналіз сучасного стану гендерної нерівності в незалежній Україні та розробка практичних рекомендацій для її подолання на основі аналізу динамічних рядів гендерних індексів.

У відповідності до мети були поставлені наступні **завдання**:

- Дослідити основні форми гендерної нерівності та проаналізувати їх міру вираженості в Україні на основі показників гендерної статистики;
- Виявити основні проблеми в економіці, сфері прийняття рішень, освіті та соціальній сфері в контексті гендерної рівності;
- На основі динамічних рядів складних гендерних індексів та їх складових показників дослідити шлях подолання гендерної нерівності в незалежній Україні, окреслити основні тенденції та оцінити перспективи.

Гендерна нерівність в економіці

Таблиця 1. Гендерні розриви в оплаті праці для України

Види діяльності	2012			2016			2021		
	Жін	Чол	% ЗП жінок до ЗП чоловіків	Жін	Чол	% ЗП жінок до ЗП чоловіків	Жін	Чол	% ЗП жінок до ЗП чоловіків
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	2017	2056	0,98	3635	4423	0,82	11965	15174	0,79
Промисловість	2732	3946	0,69	4857	6503	0,75	13323	17682	0,75
Будівництво	2135	2577	0,83	4402	4811	0,91	10851	12462	0,87
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	2431	2945	0,83	5097	6536	0,78	13034	16235	0,80
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	3719	4859	0,77	4900	6331	0,77	12726	16620	0,77
Тимчасове розміщення й організація харчування	1933	2301	0,84	3328	3862	0,86	8713	9982	0,87
Фінансова та страхова діяльність	5211	7491	0,70	8815	13154	0,67	22726	33197	0,68
Операції з нерухомим майном	3368	3493	0,96	4622	4937	0,94	11289	12465	0,91
Освіта	2470	2714	0,91	3712	3963	0,94	12651	12979	0,97
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	2159	2386	0,90	3327	3727	0,89	12232	13906	0,88
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	2525	3568	0,71	3654	7314	0,50	11656	17208	0,68

Таблиця 2. Результати однофакторного дисперсійного аналізу для рівня заробітної плати

	Сума квадратів	Ступені свободи	Середній квадрат	F	Значущість
Між групами	0,004	2	0,002	0,157	0,856
Всередині груп	0,366	30	0,012		
Всього	0,370	32			

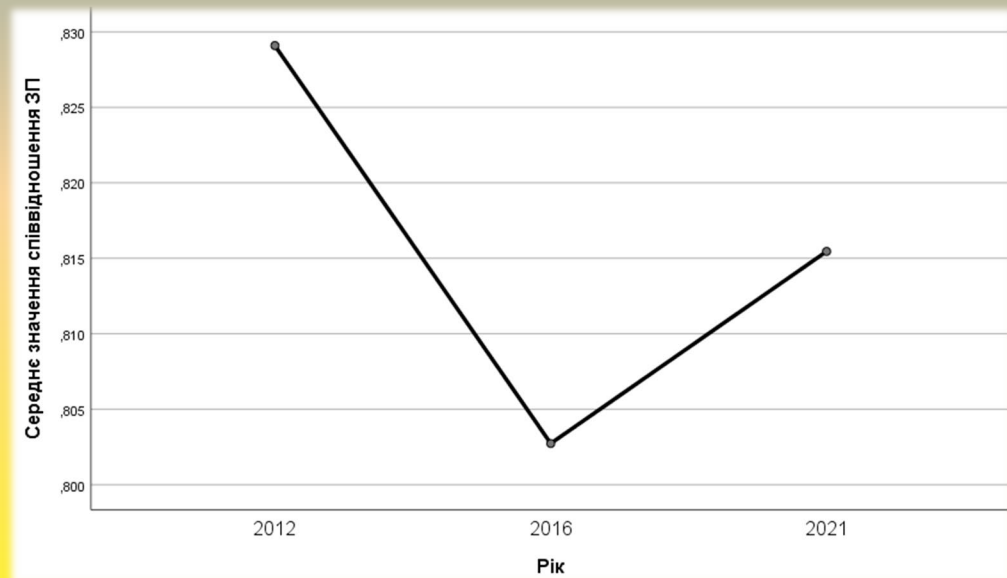
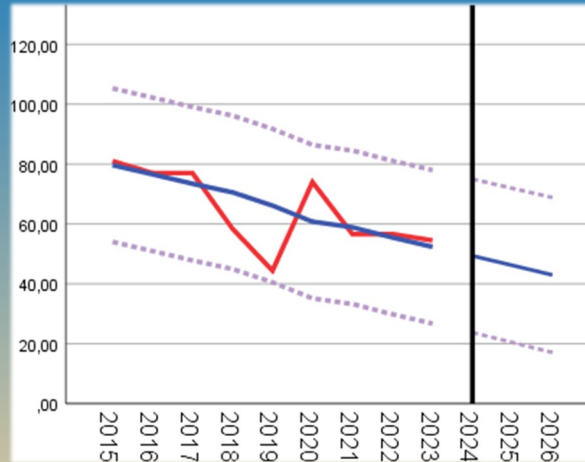

Рис 1. Середні значення співвідношення заробітної плати за видами діяльності

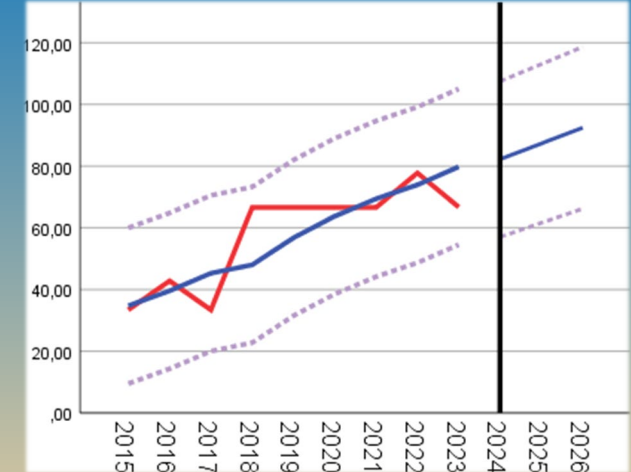
Гендерна нерівність у сфері прийняття рішень

Гендерні розриви (Розподіл кількості депутатів Верховної Ради України, %)

Гендерні розриви (Розподіл складу Кабінету Міністрів України, %)

Гендерні розриви (Розподіл кількості членів правління Національного банку, %)

Гендерні розриви (Розподіл кількості суддів Конституційного суду, %)

Гендерні розриви (Розподіл кількості послів України в країнах світу, %)

— Спостережувані значення
— Змодельовані значення
--- Верхні границі довірчих інтервалів
--- Нижні границі довірчих інтервалів
— Прогнозні значення

ГЕНДЕРНА НЕРІВНІСТЬ В ОСВІТІ

Таблиця 2. Гендерні розриви (ч-ж) за розподілом кількості студентів закладів вищої освіти за галузями знань

	2016/17	2016/17	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
За всіма галузями	-3,4	-3,4	-3,6	-3,6	-6,4	-7,6	-0,8
Спеціальності з гендрною асиметрією на користь чоловіків (станом на 2022/2023)							
ЕЛЕКТРИЧНА ІНЖЕНЕРІЯ	80,6	82,4	81,8	82,4	81,8	80,8	83,8
МЕХАНІЧНА ІНЖЕНЕРІЯ	80	80,6	80,8	80,4	79,6	78,6	81,4
ЕЛЕКТРОНІКА ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЇ	71,2	74,2	75	76,2	74,8	74,8	77,4
АВТОМАТИЗАЦІЯ ТА ПРИЛАДОБУДУВАННЯ	61	64,4	67,2	69,2	72,2	72	76,4
ТРАНСПОРТ	70,2	73	72,8	73,2	71,8	73,6	73,6
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ	63,6	65,4	65,6	66,4	65,4	63,6	65,8
БОГОСЛОВ'Я	65,4	66,4	53,6	45,4	58,4	62	62,2
АГРАРНІ НАУКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВО	53,8	55	55	55,2	56,8	55,2	60,6
ВОЄННІ НАУКИ, НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА, БЕЗПЕКА ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ	92,2	91	90,8	88,8	34,6	35,2	41,4
АРХІТЕКТУРА ТА БУДІВНИЦТВО	34,8	36,6	36,6	35	30,6	29,6	38,4
МАТЕМАТИКА ТА СТАТИСТИКА	10,2	15,2	18,6	20	21	21	25,2
ЦИВІЛЬНА БЕЗПЕКА	48,4	33,2	35,8	29,4	11,2	10	15,8
ПРИРОДНИЧІ НАУКИ	-8,8	-6,8	-8,4	-5,4	-2,6	-0,8	13,4
ВИРОБНИЦТВО ТА ТЕХНОЛОГІЇ	1,6	0	1,4	0	-0,8	0,4	9,8
Спеціальності з гендрною асиметрією на користь жінок (станом на 2022/2023)							
ЖУРНАЛІСТИКА	-55,6	-58,6	-59,4	-60	-61,2	-60,8	-57,6
ГУМАНІТАРНІ НАУКИ	-61	-59,6	-61	-60,8	-60	-60,4	-56,2
БІОЛОГІЯ	-61,4	-62	-64,6	-62,8	-59,2	-58	-51,8
ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я	-51,2	-50,8	-49,8	-52	-48,2	-46,4	-45,6
КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО	-50,2	-50,8	-50,8	-50	-50,4	-50,6	-42
СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ	-37,2	-36,2	-36,2	-38,8	-41	-42,4	-39,4
ОСВІТА/ПЕДАГОГІКА	-46,4	-45,6	-45,6	-46	-43,6	-45	-37,8
СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ	-42,8	-41,2	-42,4	-44,6	-46,6	-43,4	-33,4
СОЦІАЛЬНА РОБОТА	-63,4	-61	-58	-58	-55	-54,4	-30,2
ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА	-9,2	-6,8	-12	-12,2	-19	-24	-22,2
УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ	-28,6	-29,4	-27,6	-26	-23,8	-23	-12,6
ПРАВО	6,4	0,4	-5,6	-7	-12,8	-13,8	-12,4
ХІМІЧНА ТА БІОІНЖЕНЕРІЯ	-16,2	-15,6	-17	-16,4	-21,6	-21,4	-10,8

Гендерна нерівність в соціальній сфері

Рис 2. Середньорічні доходи голів домогосподарств за віковими групами (грн.)

Таблиця 3. Таблиця спряженості між змінними *Особа, яка очолює домогосподарство (голова домогосподарства)* та *Самооцінка домогосподарством рівня своїх доходів*

		Самооцінка домогосподарством рівня своїх доходів протягом останнього року				Всього
		Було достатньо і робили заощадження	Було достатньо, але заощаджень не робили	Постійно відмовлялися в самому необхідному у крім харчування	Не вдавалося забезпечити навіть достатнє харчування	
Особа, яка очолює домогосподарство (голова домогосподарства)	жінка 18-29 років	16 (7,6%)	101 (48,1%)	86 (41,0%)	7 (3,3%)	210
	жінка 30-58 років	191 (9,9%)	997 (51,9%)	663 (34,5%)	70 (3,6%)	1921
	жінка 59 років і старше	151 (6,4%)	771 (32,6%)	1243 (52,5%)	201 (8,5%)	2366
	Всього жінки	358 (8,0%)	1869 (41,6%)	1992 (44,3%)	278 (6,2%)	4497
	чоловік 18-29 років	12 (6,7%)	100 (55,6%)	62 (34,4%)	6 (3,3%)	180
	чоловік 30-59 років	202 (11,9%)	965 (56,8%)	454 (26,7%)	78 (4,6%)	1699
	чоловік 60 років і старше	130 (10,5%)	529 (42,7%)	509 (41,1%)	70 (5,7%)	1238
	Всього чоловіки	344 (11,0%)	1594 (51,1%)	1025 (32,9%)	154 (4,9%)	3117
Всього		702	3463	3017	432	7614

АНАЛІЗ ІНДЕКСУ ГЕНДЕРНОГО РОЗВИТКУ

Рис 3. Динаміка показника Очікувана тривалість життя при народженні в Україні та світі (1990-2022рр.)

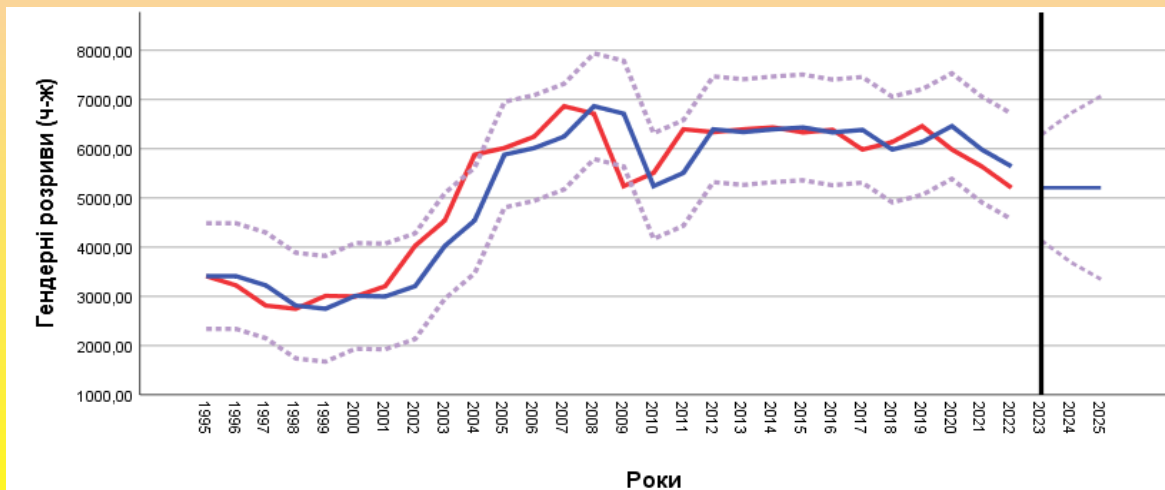

Рис 5. Гендерний розрив між показниками ВВП чоловіків та жінок України – модель простого експоненційного згладжування

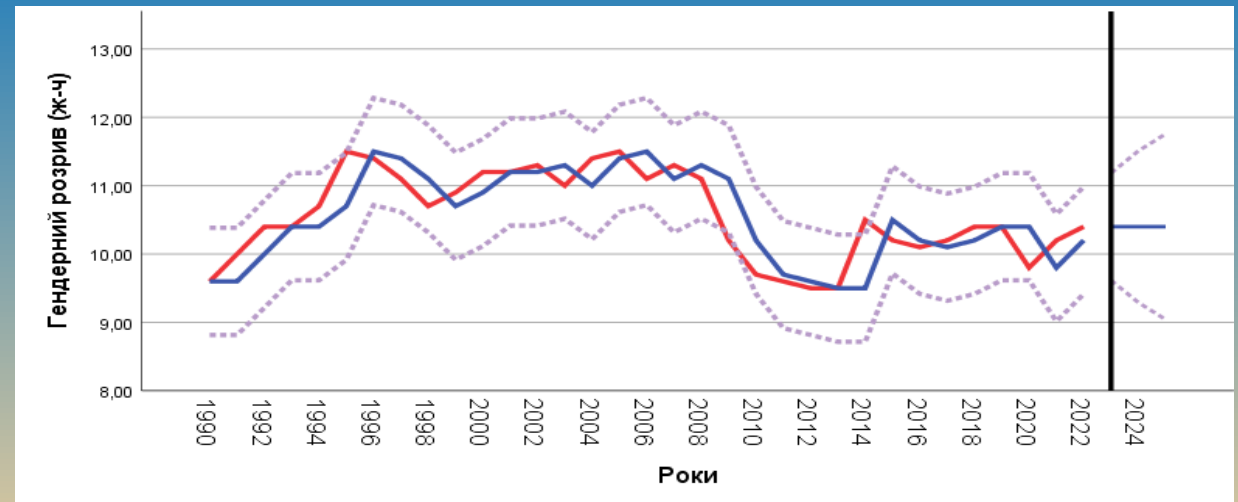

Рис 4. Гендерний розрив між показниками очікуваної тривалості життя жінок та чоловіків України – модель простого експоненційного згладжування

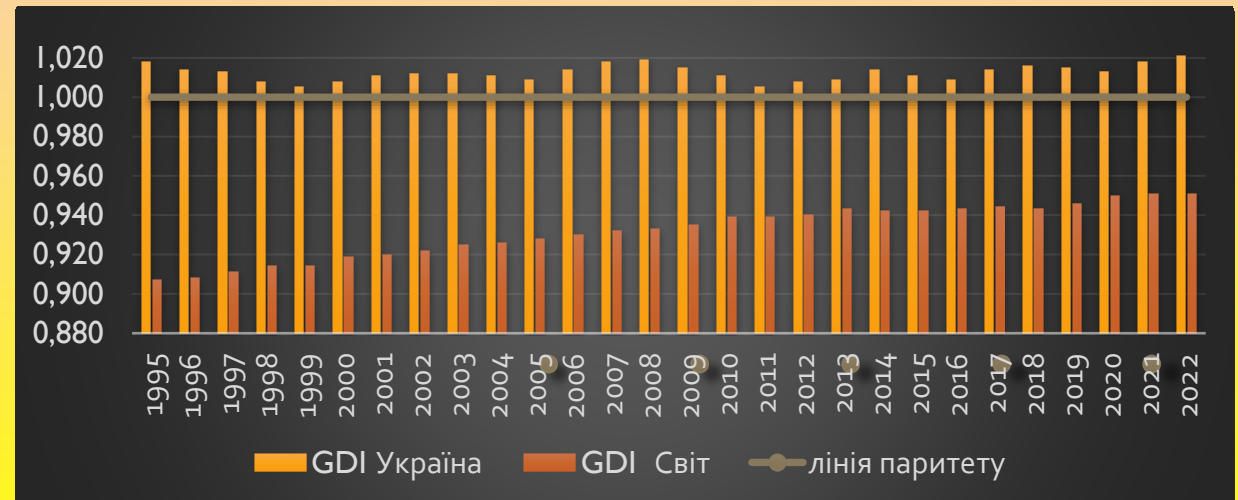

Рис 6. Динаміка зміни Індексу гендерного розвитку для України та світу

АНАЛІЗ ІНДЕКСУ ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ

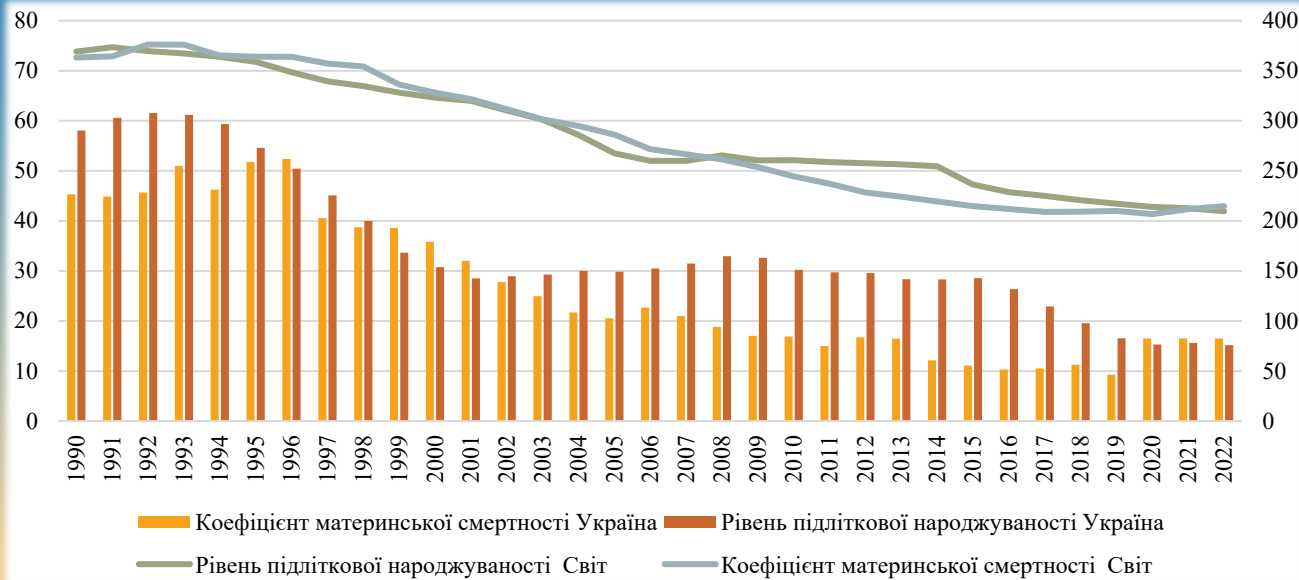
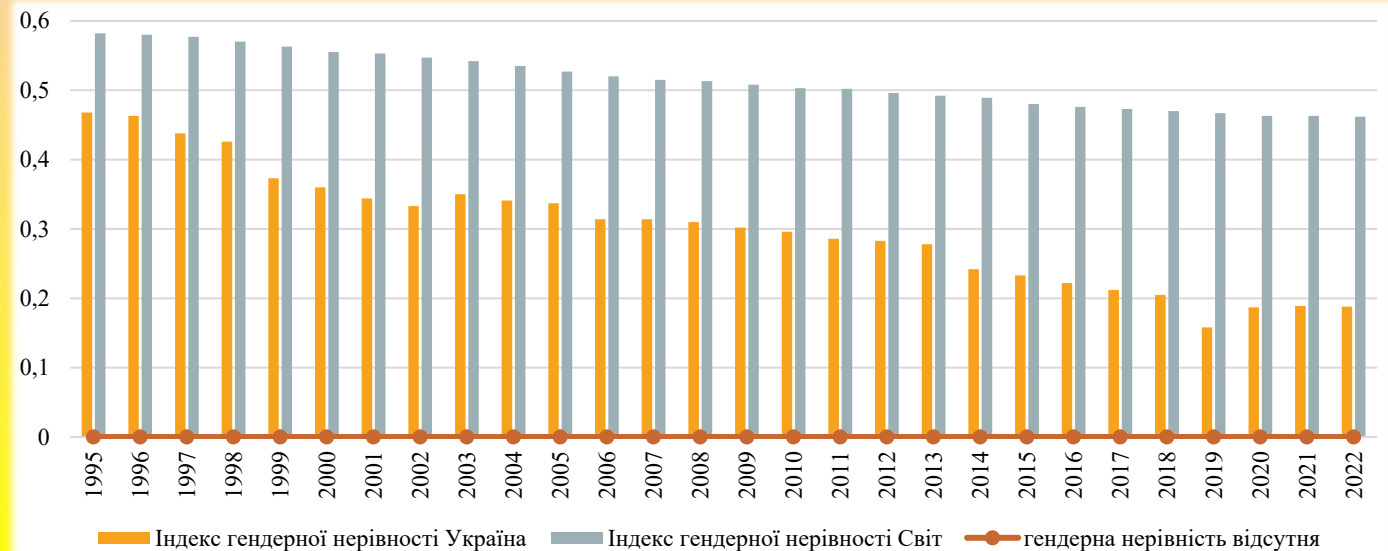

Рис 8. Динаміка зміни Індексу гендерного розвитку для України та світу

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ІНДЕКСУ ГЕНДЕРНОГО РОЗВИТКУ ТА ІНДЕКСУ ГЕНДЕРНОЇ НЕРІВНОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ

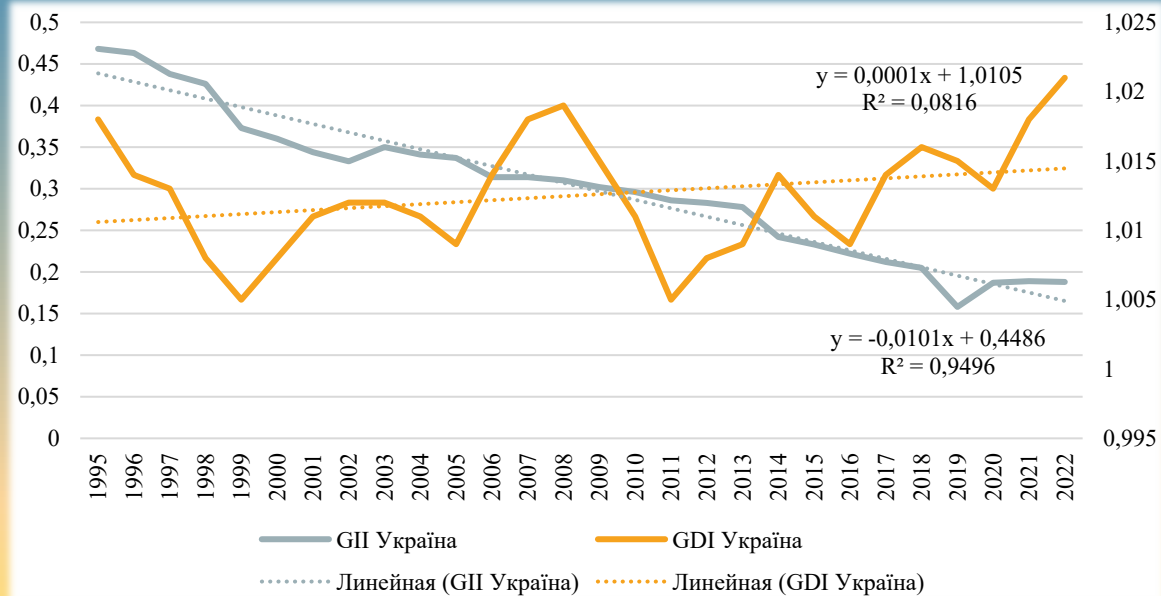
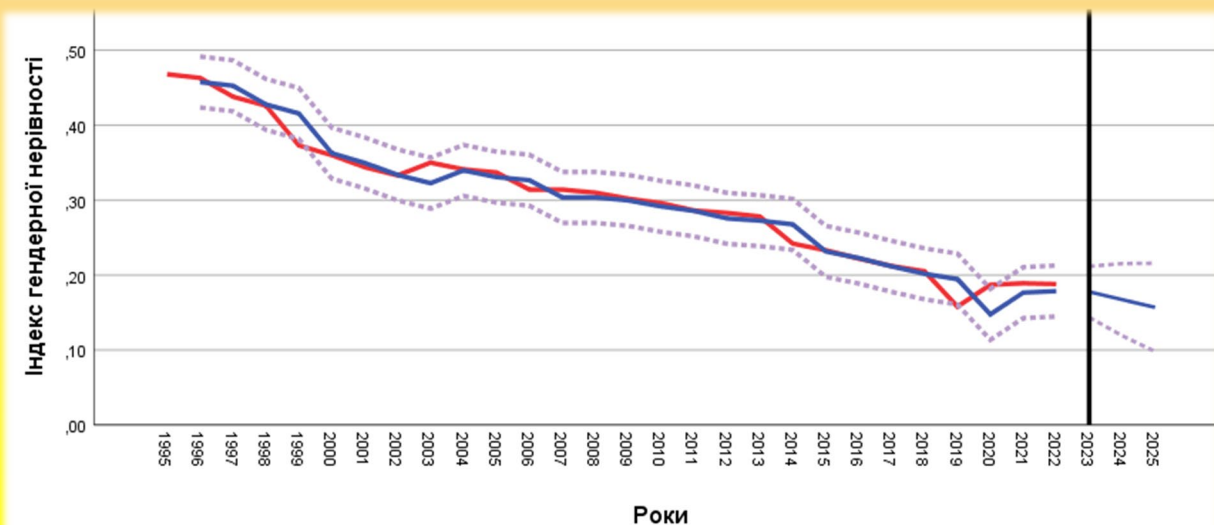
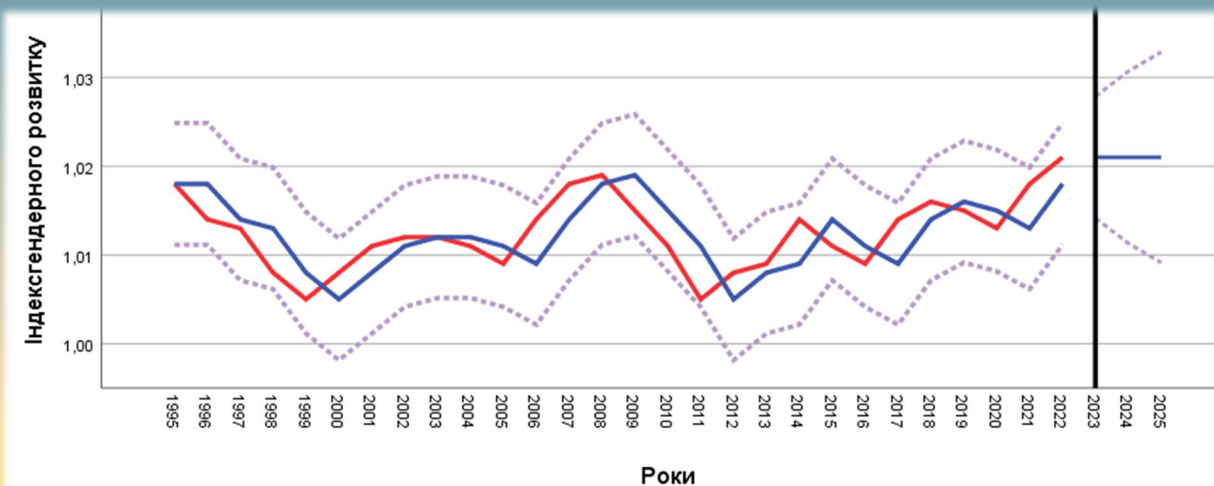

Рис 9. Порівняльний аналіз динаміки Індексу гендерного розвитку та Індексу гендерної нерівності

Рис 11. Емпіричні, змодельовані і прогностичні значення для ряду Індексу гендерної нерівності – модель ARIMA(0,1,0)

Рис 10. Емпіричні, змодельовані і прогностичні значення для ряду Індексу гендерного розвитку – модель простого експоненційного згладжування

ВИСНОВКИ

- Проведений аналіз динаміки гендерної рівності в Україні за допомогою комплексних гендерних індексів дозволив виявити ключові тенденції та проблемні аспекти.
- Прогнозні розрахунки на 2023-2025 роки вказують на продовження зниження Індексу гендерної нерівності та незначне збільшення Індексу гендерного розвитку.
- Таким чином, результати дослідження свідчать про прогрес у подоланні гендерної нерівності в Україні, але водночас вказують на необхідність додаткових заходів, спрямованих на зменшення економічного розриву та покращення тривалості життя чоловіків. Для досягнення більшого гендерного паритету необхідні комплексні соціально-економічні реформи, спрямовані на забезпечення рівних можливостей для чоловіків і жінок у всіх сферах життя.